

RÉZANGYALOK

**TIBI, KLAUDIA, RICSI, BARBI,
CSIPUKA, TÜTYI ÉS A TÖBBIEK**

Egy napra elmentünk a remény birodalmába. Úgy indultunk, egy szál ruhában. Ki kellett dobnunk minden koloncunkat. A kételyeinket, az előítéletünket, a hitetlenségünket, a kishitűségünket, a gyanakvásainkat, a bizalmatlanságunkat és a többi sárba húzó, ócska condrát. Milyen könnyű volt nélkülük!

Akkor hát elmesélem, hol voltunk.

Vagy két éve kaptam egy filmet. Borítékban jött, pár udvarias mondat kíséretében. Kíváncsivá tett a címe: Rézangyalok. Megnéztem nyomban. Valójában egy dokumentumfilm, ami arról mesél, hogyan lett a semmiből egy iskolai rézfúvószenekar, mit adott a zene a kottát sem ismerő, szabályokat nehezen betartó fiúknak, lányoknak. Amikor vége lett, újraindítottam a filmet. Megnéztem másodszor. Utána harmadszor is. Miközben a könnyeimmel küszködtem, erős vágyat éreztem, hogy most, most azonnal oda kéne mennem, találkozni a filmbeli szereplőkkel.

Mind romagyerek.

NYITOTT AJTÓ

Hogy hol van a remény birodalma? Egy iskolában. Úgy hívják: Nyitott Ajtó Baptista Iskola. Miskolcon, a Téglagyár utcában találtuk meg.

Öreg épület. Tágas lépcsőház, széles lépcsők, napfényes folyosók, jókora tan-

termek. Felújított, szép fakeretes ablakok. A gyönyörű, nyers vörös téglából rakott iskolát 1888-ban építtette a diósgyőri Magyar Királyi Vas- és Acélgár az akkori munkáskolónia mellé. Az olvasztárók, kohászok, martinászok, kovácsok, hengerészek, esztergályosok, csillések és más munkások gyerekeinek a részére.

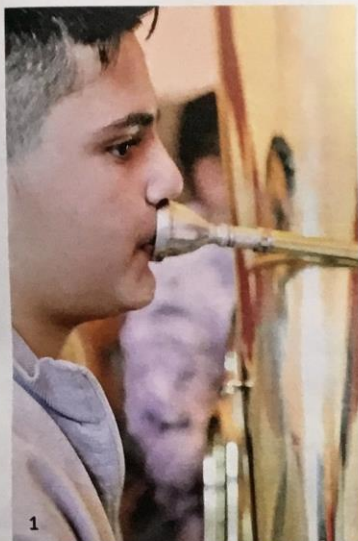
Amikor beléptünk, a portás néni megfogta a karomat:

– Valamikor én is ide jártam. Csak akkor kályhával fűtöttek! Ráraktak egy kanna szemet, és meleg volt.

A LYUKÓVÖLGY NEHÉZ VILÁG

Molnárné Kertész Ildikó nem az a paragrafusokba temetkező igazgató.

– Ez itt nem is lenne életszerű. A gyerekeink nagy része nem csupán szegénységben, de legtöbbször a kitörés legkisebb lehetősége nélkül él. Egy kislányunknak mondom, ne cigarettázzon, tönkreteszi magát. Azt mondja, mit gondolsz, ki gyűjtja meg otthon a spanglikat? Vagy itt vannak a túl korai anyaságok.

1. Rézfúvósnek lenni nem kis feladat. A szájtartás, erőbeosztás, kottaolvasás! Galamb Zsolti mindezen már túl van
2. Biológiavetélkedő a 7. a-ban. Takács Mariann és Galamb Bianka, úgy látszik, már mindent kipipáltak

Nagy szabad vágták helyszíne az iskolaudvar

Amióta nincs gyár, nincs munka, a Lyukóvölgy átalakult. Volt, aki vett házat, volt, aki foglalt, más eladta.

„CSODATÉVŐK”

Ahogy betoppant az iskolába Solymosi Árpád és Virág Csaba rézfúvós zenetanár – az különös dolgoknak vette kezdetét. Zenetanítást ajánlottak, de egészen más módon, mint a zeneiskolákban. Mindent az itteni gyerekekre méreteztek. Nézem a próbájukat. Négy fiú ül harsonával a kezében. Virág Csaba határozott, rövid, követhető utasításokat ad.

„Figyelj a másokra! Fújd meg, forte! Ez az! Piano... C után három ütem felütéssel! Mélyre, mélyre, ez az! Levegővétél! Told ki a hasad, mintha messzire akarnál pisilni a hóra! Ez az!”

– Öt éve tizenöt gyerekkel kezdünk, úgy voltunk vele, nézzük, mit tudunk csinálni. Zenés játékokat játszottunk, kamaráztunk, és egyszerre már harminc gyerekkel fújogattunk. Aztán lettek hatvanan. S azóta már van egy Szimfónia program, egy művészeti oktatás szerte az országban. Épp a hátrányos helyzetű gyerekeknek.

Itt a mieink az elején öt percig nem tudtak megülni. Most már a másfél órás műsort is végigülik. A zenélés rengeteget faragott rajtuk. Ma már ezekkel a gyere-

Van egy diák-kismamánk, reggel iskolába jön, de előtte beadja az óvodába a kislányát. Délután együtt mennek haza. Ő a kicsivel együtt nevelőszülőknél él. Klaudié egy másik történet. Ő korán „férjhez ment”, de előbb elballagott, utána születt a kislány, igaz, így is nagyon fiatalon. Ő így menekült el otthonról. Egy fél tucat fiútestvére volt, ez a kislány látta el az egész családot. Mosott, főzött, rendet tartott. Nem bírta tovább. Szerencsére egy jó házasságba menekült. Annyi értékes gyerek van, tele szeretetvágygal, tehetséggel. Velük elérni valamit, nekik segíteni – ez tart itt mindannyiunkat.

Paragrafusok...! Az a baj, hogy a családsegítők se bírják a személyes kö-

vetést, a gyámügyesek sem. Lyukóvölgyben azt sem tudni, hány ember él. Háromezer? Négy és fél ezer? Hatezer? Míg dolgozott a gyár, ez a völgy amolyan hétfégi, csendes pihenőhely volt. Földutakkal, ahol nem jár a busz, nincs bolt se, kisebb-nagyobb házak épültek. Amióta nincs gyár, nincs munka, a Lyukóvölgy átalakult. Volt, aki vett házat, volt, aki foglalt, más eladta a sajátját, mert Kanadában próbált szerencsét. De visszajött, és már uzsorakamatra kaphatta volna vissza a házat. Ami előny volt akkor, most a visszajára fordult. Nincs közlekedés, se bolt, a mentő nem találja meg a beteget, mert utcák sincsenek... Zömmel innen jönnek a gyerekeink.

RIPORT

Ha nincs cipője, visznek, ha beteg egy rézfúvós gyerek, meglátogatják – az isten háta mögött is. Virág Csaba és Solymosi Árpád zenetanárok

Örömködés edzés után. Igazgatók a gyerekek karéjában: Zsuzsa néni és Ildikó néni. Ismerik mindegyik diájkukat név szerint

Gyuszi bácsi csak annyit mond: „Mutassatok egy csipődobást!” Íme!

keikkel bárhová el merünk menni. Kulturáltan viselkednek, szépen esznek, a csúnya beszéd visszaszorult, nem olyan hangosak, a mozdulataik lágyabbak. Kevesebb a korai terhesség. A durvaság hátrahúzódott. Ezek nagy dolgok... kis utak a majdani élethez, a munkához, a beilleszkedéshez. Minden gyereknek fontos célt adni, a szabadidejét értelmesen lekötöni, de nekik talán még fontosabb, mert otthonról nincs igény, csak az, amit az iskola kínál... A ballagáson, ahol kis koncert is van, persze ott világítanak a telefonok, fölvesznek a szülők mindent. Látni, milyen büszkék. A ballagás nálunk az egyik legnagyobb ünnep. Ha elvégzi a gyerek a nyolcadikat – arra az egész rokonság összejön.

ATHÉN, ELSŐ HELYEN: NAGY TIBI!

Lementünk a tornaterembe. Birkózó-edzés folyt. Ahogy hetente négyyszer minden délután.

Vagy harminc gyerek a szőnyegen. Az edző kieresztli a hangját.

„Fejtámasz! Feneket nem akarok látni! Ott se! Fáj a kezed? Pihenj... Figyeljete! Hídban vagyunk! Híd! Átfordulsz, homorítás! Egy! Kettő! Eeeegy! Egyet mondtam! Tartod, tartod, tartod! Pihenj!”

Ezek a kisebbek. De láttuk a haladókat is. Szabadfogás, kötöttfogás. Ahogy a sok izmos kis test küzd. Önmagával és a másikkal. A bravúros mutatványok, szaltók, flikflakok megállás nélkül. Ez a birkózó szakosztály. A Téglagyári BSE. Megálmodója és létrehozója Horváth Gyula.

– Egyszer megkeresett egy lelkes és hajthatatlan férfi, mondta, hogy ő birkózó, válogatott kerettag volt, szívesen edzené a gyerekeket – meséli Ildikó, az igazgató. – Azt mondtuk, nézzük meg, csinálja. Ő lett a portásunk is.

És Horváth Gyula valóban csodát művelt. Nem nyugszik. Nyáron, amikor Lyukóból nemigen jönnek be a gyerekek a tornaterembe, kimegy értük kocsival, és az edzést a pizzázóban fejezik be. Hogy legyen valami jó is... A tanévben mindig tele a tornaterem. Sorra nyerik a versenyeket a gyerekei, a két nagy re-

ménység Nagy Tibi és Berki Ricsi, korosztályuk legjobbjai.

– Látom, mit alakít a gyerekeken a birkózás. Türelemre tanít, állhatatosságra, koncentrált figyelmet követel – sorolja Horváth Gyula. – A magatartászávat a mozgással korrigálja, befolyásolja a gondolkodást. Rengeteget változtak a gyerekek a kezdeti időkhöz képest. Sok tehetség van. Ide bárki jöhet, aztán majd meglátja, mire jut. Most nemrég, február végén Nagy Tibi tizenvalahány ország versenyzői közül Athénban megnyerte az Akropolisz Kupát. Én mentem elé Pestre. Ez a zárkózott fiú egész hazáig mesélt. Minden fáradságot megér, hogy láttam az örömét.

BÉKESSÉG!

Az ebédlő felé menet több helyen egész falas mozaikot látunk.

– Nálunk igen sokszor az ötletesség hozza a megoldást. Omlott a vakolat, pergett a fal, ezt találtuk ki álcázásnak. Az összes mozaik a kollégáim közös alkotása.

Már reggel is feltűnt a gyerekek és a felnőttek köszönése: Békesség! S bevallom, amikor az ebédlő hosszú asztalánál fölismerem a délelőtről néhányukat, jó érzés társulni hozzájuk, ahogy Tibi, Vöri, Barbi, Csipuka, Tütyi és a többiek mondják az asztali áldást: „Aki ételt, italt adott, annak neve legyen áldott!”

Birkózóreménységek.
Berki Ricsi Vőri, Nagy Tibi,
Nótár Ottó, a sor végén
Dányi Kevin

Az iskola fenntartója a diósgyőri Baptista Gyülekezet. Lelkészük, Bódis Sámuel nagy álmukat mondja el:

– Van óvodánk, általános- és szak-középiskolánk. Ideális, hogy ma már az óvodától a munkába állásig elvileg el tudjuk kísérni a gyerekeket. A családokkal jórészt szót tudunk érteni, de az igazi megoldás egy megfelelő férőhelyű kollégium lenne. Egészen biztos, hogy nagyobb tempóban tudnánk velük előrehaladni.

PETI

A filmből ez a kisfiú maradt meg nekem. Betyár is volt, komoly is. Felnőtt is, gyerek is. Harmadikos volt talán akkor. Az iskolában csak mosolygott a fekete szemével, és nemcsak hogy ügyesen fújta a harsonát, de még kottát is olvasott. Őt elkísérte a kamera Lyukóvölgybe, ahol laknak.

A kép balladai. Poros úton viharvert gumikerekű, rozoga szekeret húz egy számár. A bakon az apja mellett ott ül Peti, hátra-hátranéz a filmesekre, és boldogan beleiszik a nagy üveg kólába. A kocsí végébe egy fűrt gyerek kapaszkodik. Amikor a viharvert házhoz megérkeznek, egy vékony, megnyomorodott asszonyt emel ki a kocsisiderékből a férje. Ők a szülei Petinek meg a nyolc testvérének. Ahova nézek, mindenütt gyerek. A kezükben nyalóka, egyik ugrál, a másik a cumiját rágja, a nagyobbak segítenek lepakolni a holmikat. Most volt a bevásárlás. Tésztát hoztak, tejet, mosószer, olcsó húst. Két nagykamasz gyűr egy házilag eszkábált súlyzóval.

Vált a kép. Peti most az artézi kút fogantyúján veti át a lábát, a talicskában két nagy műanyag ballon, azokat tölti fel. Aztán megemeli a nálánál háromszorta nagyobb súlyt, és elindul a talicskával.

Nyáron, amikor Lyukóból nemigen jönnek be a gyerekek a tornaterembe, Horváth Gyula kimegy értük kocsival, és az edzést a pizzázóban fejezik be.

Bent a lakásban alig van tenyérnyi hely. Ágyak, ruha egymás hegyén-hátán. Peti büszkén sorolja, ki hol alszik, minden ágyban ketten, a legnagyobbik rekamién négyen, a szülőkkel. Egy új oxigénpalackon áll meg a kamera. Anya most kapta, mondja Peti, mert áttételes rákos. Ez volt 2014-ben.

Megkérdeztem, mi van ezzel a fiúval. Ildikó, az igazgató kérdően néz rám.

– Miért őt kérdezted?

– Nem tudom.

– Ők az egyik legnehezebb sorsú családban élő gyerekek. Az édesanyjuk a film után pár hónappal meghalt. Tüdőrák. Peti egy erős szakközépiskolában tanul tovább. Jól bírja, megy a matek is. Autófényező lesz.

Hogy ilyenkor miért nem tudja az ember visszatartani a könnyeit még most, írás közben sem, nem tudom.

Köszönöm, Ildikó, és mind a többieknek, hogy vagytok, hogy csináljátok. Hogy a remény birodalmát nem hagyjátok összedőlni.

Az iskola diákjainak és tanárainak épp ezekben a hetekben látható kiállítása Világkép címmel. Megtekinthető a Mester Galéria és Közösségi Térben (1095 Budapest, Mester u. 5.), március 29-ig.

Schäffer Erzsébet

Lakatos Gyuszi bariton-kürttel. Ő az, aki elszánt, okos, kitartó. És gyönyörűen muzsikál

Az El Sistema Magyarországon

A venezuelai José Antonio Abreu zenész és közigazdász 1975-ben egy programot indított. Célja: zenével lehetőséget adni valami értelmes elfoglaltságnak a Caracas utcáin csellengő gyerekeknek. Szociális program, melyben a zene eszköz csupán. Ma Venezuela-szerte négyszázezer hátrányos helyzetű gyereket foglalkoztatnak naponta csoportos hangszerezés órákon, zenekarok, kórusok munkájában. A program segítségével barátokra, jó közösségre, megbecsülésre, sikerre tesznek szert, célokat, reményt és önbecsülést kapnak. A zene kitartásra, fegyelemre neveli őket. E városrészekben kimutathatóan csökken a fiatalkori bűnözés.

Hátrányos helyzetű gyerekek és fiatalok hazánkban is vannak, a venezuelai mintához hasonlóan nekik kíván segítséget nyújtani a Szimfónia program, felhasználva a venezuelai tapasztalatokat túl hazánk gazdag zenepedagógiai örökségét. Első körben két régióban indult el a munka: Borsod, illetve Baranya megyében.

A Szimfónia program minden napos, csoportos hangszerezés órákat kínál, gyakorlást, tanári irányítás alatt. Tapasztalat szerint a közös zenélés öröme és az együtt átélt sikeres koncert sokkal jobban motiválja a gyerekeket, komoly teljesítményre lesznek képesek.